

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної та навчальної
роботи

професор ЗВО
Оксана СЕРЕБРЕННІКОВА
«31» 08 2022 року

«ПОГОДЖЕНО»

Завідувач кафедри
внутрішньої медицини №

професор ЗВО Сергій ШЕВЧУК
«30» 08 2022 року

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ВІЙСЬКОВА ТЕРАПІЯ»

Спеціальність	222 Медицина
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Медицина», 2022
Навчальний рік	2022-2023
Кафедра	Внутрішньої медицини №2
Лектор	к.мед.н., доцент ЗВО Любов МАРИНИЧ, к.мед.н., доцент ЗВО Сергій НЕЧИПОРУК.
Контактна інформація	intmed2@vnmu.edu.ua, вул.Пирогова, 56 (морфологічний корпус), (0432) 570379
Укладач силабусу	к.мед.н., доцент ЗВО Олена КОРОБКО

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ОК 50.1, складова циклу дисциплін загальної підготовки
Курс/семестр	5 курс (IX семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	60 годин /2 кредити ЄКТС
Структура дисципліни	Лекції – 8 год Практичні заняття – 30 год Самостійна робота – 22 год В цілому: аудиторні заняття – 63,3%, самостійна позааудиторна робота – 36,7%
Кількість змістових модулів	1
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна (при впровадженні карантинних заходів чи заходів безпеки у зв'язку з введенням воєнного стану-дистанційна)

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність.

Предметним напрямком програми є вивчення основ військової терапії, при цьому наголос робиться на вивченні етіології, патогенезу, клініки, діагностики, лікування та профілактики основних захворювань внутрішніх органів на етапах медичної евакуації у військовий і мирний час.

Передреквізити.

Вивчення дисципліни «військова терапія» базується на знаннях основних природничо-наукових дисциплін: анатомії людини, медичної біології, гістології, цитології та ембріології, патоморфології, фізіології, патофізіології, медичної і патологічної фізики, біоорганічної та біологічної хімії, мікробіології, вірусології та імунології, фармакології, клінічної фармакології та клінічної фармації, радіології та радіаційної медицини, пропедевтики внутрішньої медицини й інтегрується з цими дисциплінами.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою дисципліни є здобуття та поглиблення знань, вмінь, навичок та інших компетентостей з хвороб внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.

Постреквізити.

В процесі вивчення дисципліни закладаються основи для вивчення студентами хвороб внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу, що передбачає інтеграцію викладання з ендокринологією, фтизіатрією, клінічною імунологією, інфекційними хворобами, хірургією, акушерством та гінекологією, онкологією та застосування знань з вищеперерахованих дисциплін в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

3. Результати навчання.

Після успішного вивчення дисципліни здобувач має:

1. Навички опитування пацієнта з хворобами внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.

2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів пацієнта з хворобами внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.
3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу пацієнту з хворобами внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.
4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні хвороб внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.
5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні хвороб внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.
6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування з хворобами внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.
7. Здатність до діагностування невідкладних станів у пацієнтів з хворобами внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.
8. Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги пацієнту з хворобами внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.
9. Навички надання екстреної медичної допомоги пацієнту в умовах військового та мирного часу.
10. Навички виконання медичних маніпуляцій пацієнту з хворобами внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.
11. Здатність до визначення тактики ведення пацієнта з хворобами внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.
12. Здатність до проведення експертизи працездатності пацієнта з хворобами внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.
13. Здатність до ведення медичної документації пацієнта з хворобами внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль 1. Військова терапія	9 семестр 60 год/ 2 кредити	Лекції №№ 1-4 Практичні заняття №№ 1-15 Теми для самостійного опрацювання №№ 1-4
-----------------------------	-----------------------------------	---

Дисципліна включає 15 тем, які складають 1 змістовий модуль.

Змістовий модуль

- Тема 1. Організація терапевтичної допомоги у військовий час.
- Тема 2. Організація терапевтичної допомоги при надзвичайних ситуаціях мирного часу
- Тема 3. Радіаційні ураження. Патогенез променевої хвороби.
- Тема 4. Радіаційні ураження. Клінічна характеристика іонізуючого випромінювання.
- Тема 5. Клінічна класифікація радіаційних уражень, гострої променевої хвороби.
- Тема 6. Поняття про променеву хворобу, надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Гостра променева хвороба. Кістково-мозкова форма гострої променевої хвороби. Клініка, діагностика.
- Тема 7. Етапне лікування хворих з гострою променевою хворобою. Атипові форми гострої променевої хвороби.
- Тема 8. Захворювання внутрішніх органів при бойовій хірургічній травмі та травмах.
- Тема 9. Захворювання внутрішніх органів в умовах катастроф та аварій мирного часу.
- Тема 10. Ускладнення при захворюваннях внутрішніх органів при бойовій хірургічній травмі.
- Тема 11. Профілактика ускладнень при захворюваннях внутрішніх органів при бойовій хірургічній травмі на різних етапах лікування.
- Тема 12. Невідкладні стани, надання терапевтичної допомоги при загрожуючих життю станах на етапах медичної евакуації.
- Тема 13. Ураження отруйними речовинами у воєнний та мирний час.

Тема 14. Захворювання, викликані дією на організм термічних факторів (тепла та холоду).

Тема 15. Диференційний залік

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання з патології внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння наступних практичних навичок:

- 1) здійснення опитування пацієнта з патологією внутрішніх органів в умовах воєнного та мирного часу, проведення клінічного обстеження, призначення обстеження та інтерпретація отриманих результатів лабораторних та інструментальних досліджень, визначення провідного синдрому захворювання, вміння встановити діагноз, провести диференційний діагноз з іншими захворюваннями, призначити лікувальні та провести профілактичні заходи;
- 2) вирішення ситуаційних задач з патологіями внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.

На практичних заняттях студенти здійснюють розбір теми практичного заняття, проводять клінічний розбір тематичного пацієнта та розв'язують клінічно-орієнтовані ситуаційні задачі та тестові завдання.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять та опрацювання практичних навичок, вивчення тем для самостійної позааудиторної роботи, підготовка презентацій, таблиць, опрацювання наукової літератури та написання оглядів з наданих тем для індивідуальної роботи. Контроль засвоєння тем самостійної позааудиторної роботи здійснюється на підсумковому контролі з дисципліни.

Тематичні плани лекцій, календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної позааудиторної роботи, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра внутрішньої медицини №2/Студенту/Очна форма навчання/ Медицина/ 5 курс/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра внутрішньої медицини №2#. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, тестування, електронне опитування, розв'язання ситуаційних задач, проведення клінічного обстеження тематичного пацієнта, з призначення плану обстеження та лікування.
Підсумковий контроль дисципліни – диференційований залік	Методи: передекзаменаційне тестування, усне опитування (згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи))
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, клінічно-орієнтовані ситуаційні завдання, практичні завдання, демонстрація практичних навичок

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи>)

Поточний контроль		За чотирьох бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Підсумковий контроль дисципліни	3	Сума балів за передекзаменаційне тестування (15-30 балів), усне опитування (35-50 балів) Оцінка за диференційований залік: 71-80 балів – «відмінно» 61-70 балів – «добре» 50-60 балів – «задовільно» Менше 50 балів – «не задовільно»/не склав
Оцінювання дисципліни:		Поточна успішність – від 72 до 120 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну Індивідуальна робота – від 1 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,9	B	добре	
160-169,9	C		
141-159,9	D		
122-140,99	E	задовільно	-
120-140,99	E	-	
119-61	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-60	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань студента

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який глибоко і всебічно засвоїв теоретичний матеріал, грамотно і логічно його викладає. Він може вільно оперувати латинською термінологією, чітко відповідає на нестандартні питання за темою заняття, уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить про опанування рекомендованої літератури та здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних знань для практичної медицини.

Оцінка «добре» виставляється студенту, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно його викладає, не допускає неточностей при відповіді, уміє розкрити тему з позицій її медичного значення та практичного застосування, але при цьому відповіді не виходять за межі підручника, методичних рекомендацій.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який знає базові поняття та визначення з вивченої теми, але допускає значні неточності або має труднощі при формулюванні відповіді, не розуміє медичних аспектів теми, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не знає теоретичних основ теми, допускає грубі помилки при відповіді, не розуміє базових понять та визначень, не може

пояснити значення теоретичного матеріалу для практичної медицини.

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який при проведенні тестового контролю допускається не більше 10% неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90-100%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на всі питання до тесту.

Оцінка «добре» виставляється студенту, який під час тестового контролю допускає не більше 20% помилок. (обсяг правильних відповідей 80-89 %). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на більшість питань до тесту.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який робить помилки не більш, ніж в 40% тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5-79%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді тільки на деякі питання до тесту.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60% тестових завдань. Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань не може надати правильні відповіді на питання до теста.

Оцінювання усної відповіді під час підсумкового контролю (диференційований залік)

Оцінка «відмінно» виставляється студенту який грамотно та в логічній послідовності надає відповіді на питання. Під час відповіді демонструє здатність аналізувати теоретичний матеріал, робить ґрунтовні висновки щодо значення теоретичного матеріалу для практичної медицини, надає чіткі правильні відповіді на додаткові нестандартні питання, може пояснити, як практично здійснюється діагностика та лікування хвороб внутрішніх органів в умовах військового та мирного часу.

Оцінка «добре» виставляється студенту, який добре володіє теоретичним матеріалом та в логічній послідовності надає відповіді на питання, але допускає незначні неточності, які швидко виправляє при відповіді на уточнюючі запитання екзаменатора. Знає основні принципи діагностики та лікування хвороб внутрішніх органів на етапах медичної евакуації в умовах військового та мирного часу.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який при відповіді на питання демонструє знання базових понять та визначень, допускає значні неточності або має труднощі при відповіді на питання діагностики та лікування хвороб внутрішніх органів на етапах медичної евакуації в умовах військового та мирного часу.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не знає відповіді ні на одне з питань, допускає грубі помилки при відповіді на питання з діагностики та лікування хвороб внутрішніх органів на етапах медичної евакуації в умовах військового та мирного часу.

Нарахування індивідуальних балів здійснюють на підставі Положення про організацію навчального процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім.М.І.Пирогова (Вінниця, 2020). (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи))

12 балів – додаються до оцінки з дисципліни студенту, який отримав призове місце на міжвузівських олімпіадах з дисципліни або призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт або призове місце на міжвузівській/міжнародній науковій конференції з наявністю друкованої роботи

11 балів – додаються до оцінки з дисципліни студенту, який отримав I місце на внутрішньовузівській олімпіаді з дисципліни або I місце на студентській науковій конференції з наявністю друкованої роботи, або приймав участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт

10 балів - додаються до оцінки з дисципліни студенту, який отримав призове місце (II-III) на внутрішньовузівській олімпіаді з дисципліни або на студентській науковій конференції з наявністю друкованої роботи; або за участь (без призового місця) міжвузівських олімпіадах з дисципліни або призове місце на міжвузівській/міжнародній науковій конференції з наявністю друкованої роботи.

9 балів – додаються до оцінки з дисципліни студенту, який брав участь (без призового місця) у внутрішньовузівській олімпіаді з дисципліни або студентській науковій конференції з наявністю друкованої роботи.

8 балів - додаються до оцінки з дисципліни студенту, який активно брав участь у роботі студентського наукового гуртка, опублікував друковану роботу за результатами науково-практичного дослідження, але не брав особисто участь у студентській науковій конференції, підготував стендову доповідь.

6-7 балів - додаються до оцінки з дисципліни студенту, який виготовив не менше 3 таблиць, або навчальний відеофільм для поповнення наочного забезпечення викладання дисципліни (з урахуванням обсягу та важливості виконаної роботи).

3-5 балів додаються до оцінки з дисципліни студенту, який виготовив не менше 2 таблиць, або створив тематичну ілюстровану презентацію (не менше 2) для поповнення наочного забезпечення викладання дисципліни (з урахуванням обсягу та важливості виконаної роботи).

7. Політика навчальної дисципліни/курсу

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім.М.І.Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Інструктаж з техніки безпеки при роботі з медичними приладами, безпеки поведінки в умовах стаціонару клінічної бази проводиться на першому практичному занятті викладачем.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен бути підготовленим до практичного заняття.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

На практичних заняттях студент має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шапочка, змінне взуття, маска, при необхідності). Студенти, які не мають робочої форми, не допускаються до заняття.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при виконанні практичних завдань робоче місце повинно зберігатись у порядку та бути прибраним після завершення заняття.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра внутрішньої медицини №2#) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття. Відпрацювання пропущених лекцій здійснюється після надання конспекту лекційного матеріалу, або написання інформаційного повідомлення чи підготовки власної презентації з теми пропущеної лекції.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та лекцій та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно Положенню про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен подати спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра внутрішньої медицини № 2/ Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> внутрішньої медицини № 2/ Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

8. Навчальні ресурси Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра внутрішньої медицини №2/ Студенту.

1) Основна література:

1. Осьодло Г. В., Верба А. В., Козачок М. М., Бойчак М. П. та ін. Воєнно-польова терапія: підручник / за ред. Осьодло Г. В., Верби А. В. – К.: СПД Чалчинська Н. В., 2017. – 620 с.
2. Мясников Г. В. Керівництво з воєнно-польової терапії: спеціальна частина. – К.: ВМД, 2015. – 256 с.
3. Організація надання невідкладної медичної допомоги у військових частинах (закладах) Збройних Сил України: Методичні рекомендації / 2-е вид., перероб. і доп. [Автори...]; ВМД Міністерства оборони України. – К.: УВМА, 2014. – 144 с.

2) Додаткова література:

1. В. Г., Прістер Б. С., Омелянець М. І. Радіо-біофізичні та медико-біохімічні наслідки Чорнобильської катастрофи: шляхи пізнання та подолання: практичний посібник [для сімейного лікаря]. – Ужгород: ТДВ «Патент», 2017. – 504 с.

2. Вплив катастроф і війн на психічне здоров'я особистості та суспільства (досвід АТО) / О. В. Богомолець, І. С. Трінька, Ю. П. Романенко та ін. // Військова медицина України. – 2015. – Т. 15, № 1. – с. 70-80.
 3. Наказ МОЗ України № 34 від 15.01.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол екстреної медичної допомоги «Травма живота»». – 20 с.
 4. Наказ МОЗ України № 34 від 15.01.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол екстреної медичної допомоги «Гострі отруєння»». – 27 с.
 5. Оптимізація лікувально-евакуаційного забезпечення військових частин Збройних Сил України оперативно-тактичного рівня в умовах антитерористичної операції / Бадюк М. І., Жупан Б. Б., Солярик В. В., Ковида Д. В. // Військова медицина України. – 2015. – Т. 15, № 1. – с. 11-15.
 6. Організація надання невідкладної медичної допомоги у військових частинах (закладах) Збройних Сил України: Методичні рекомендації / 2-е вид., перероб. і доп. [Автори...]; ВМД Міністерства оборони України. – К.: УВМА, 2014. – 144
 7. Осьодло Г. В. Військово-прикладні аспекти сучасної гастроентерології: навчальний посібник. – Вінниця: ТОВ «Консоль», 2015. – 388 с.
 8. Удосконалення лікування та реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України з бойовою психічною травмою: Методичні рекомендації / [Друзь О. В., Сиропятов О. Г., Бадюк М. І. та співавт.]; ВМД МОУ. – К.: «МП Леся», 2015. – 52 с.
 9. Уніфікований галузевий клінічний протокол медичної допомоги (першої лікарської, кваліфікованої, спеціалізованої та невідкладної) «Артеріальна гіпертензія» // [колектив авторів]; ВМД МОУ. – К. УВМА, 2014. – 114 с.
 10. Allied joint doctrine for medical support / NATO standard ASP. -4.10//With UK National elements 2015. –Edition B, Version 1.
- 3) Електронні ресурси
1. Сайт бібліотеки ВНМУ ім. М.І. Пирогова (www.library.vsmu.edu.ua)
 2. Сайт Верховної Ради України: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
 3. Сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua/>.
 4. Сайт Міністерства оборони України: Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/>.
 5. Інформаційно правовий портал «Закони України»: Режим доступу: <http://uazakon.com/>.
 6. 19. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях» // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/192-99-%D0%BF>.
 7. Про затвердження Примірних штатних нормативів центру первинної медичної (медико-санітарної) допомоги: Наказ МОЗ України від 23.02.2012 № 129. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/hsr_reformlaw/
 8. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
Презентації лекцій, Методичні рекомендації до практичних занять та СРС, Консультації (два рази на тиждень згідно графіку консультацій)
 9. Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри ((<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра внутрішньої медицини №2/ Студенту).
 10. Питання до підсумкового контролю дисципліни опубліковані на веб-сторінці кафедри ((<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра внутрішньої медицини №2/ Студенту).

Силабус з дисципліни «Військова терапія» обговорено та затверджено на засіданні кафедри внутрішньої медицини № 2 (протокол № 1, від «30»_серпня_2022 року)

Відповідальний за курс

(підпис)

к. мед.н., доцент ЗВО Олена КОРОБКО

Завідувач кафедри

(підпис)

д.мед.н., професор ЗВО Сергій ШЕВЧУК